

DEKARTOV PRISTUP FILOZOFIJI I PRIRODNIM NAUKAMA

Dekartova filozofija zajedno sa filozofijom engleskog filozofa Fransisa Bekona, smatra se početkom i osnovom moderne filozofije. Dekart živi u vremenu kada kapitalizam polako zamenjuje feudalizam i kada se formira nova društvena klasa, buržoazija, i on postaje njen pravi misaoni predstavnik. Odlučno se suprotstavlja srednjovekovnim sholastičkim dogmama i zalaže za osamostavljanje filozofije od sholastike i teologije. Da bi se to ostvarilo, bilo je potrebno oboriti sve dotadašnje zablude koje su se i dalje tradicionalno prenosile sa kolena na koleno, a filozofsku istinu tražiti samo upotrebom uma. Stoga on teži da razvije sistem istinitih iskaza u kojima se neće ništa pretpostaviti što nije očigledno i nesumnjivo. Dekart raskida sa prošlošću i kreće od početka ne oslanjajući se na autoritete ni jedne predhodne filozofije. On se oslanja isključivo na sopstveni um i nastoji da nađe izvesne istine koje moraju biti jasne i razgovetne i prikazanju racionalnom i sistematičnom redu. Za tako nešto bilo mu je potrebno da stvori jedinstvenu metodu koja će naukama obezbeđivati jasnost i izvesnost, kao u matematici. Zato Dekart nastoji da istraži osobite karakteristike matematičke metode oke je čine superiornom, kako bi je primenio i na druge oblasti nauke.

Međutim, za tako nešto mora da postoji izvesna sličnost među naukama, kako bi se stvorila mogućnost primene jedinstvene metode na sve njih. Ali to za Dekarta ne predstavlja problem, jer on smatra da sve nauke u krajnjoj liniji čine jednu nauku i da postoji opšta naučna metoda, koja je primenljiva na sve, što je sušta suprotnost srednjovekovnih Aristotelovaca, koji su verovali, da različiti predmeti zahtevaju različite metode u različitim naukama.

Dekartov osnovni cilj nije bio da stvori jednu novu filozofiju, već da stvori izvesnu dobro uređenu i sveobuhvatnu naučnu filozofiju, koja će omogućiti da se upotrebom prave metode otkrije do tada nepoznate istine, što je, ipak novina i bitna razlika od sholastičke logike, koja je služila samo za objašnjavanje već poznatih stvari.

No, pre nego što se na neku oblast utvrđivanje istinskog znanja primeni ova metoda, potrebno je podvrgnuti sistemskoj sumnji.

METODSKA SUMNJA

Da bismo mogli da otkrijemo ono što je ne sumnjivo, i što može da služi kao osnova za izgradnju nauke, moramo sistematski da podvrgnemo sumnji sva stanovišta koja smo već imali. Dekart smatra da je sumnja, u sve što bi se moglo sumnjati, pretpostavka traganja za apsolutnom izvesnošću. Pri istraživanju istine, on odbacuje kao apsolutno lažno sve ono što može zamisliti i za najmanju osnovu za sumnju, da bi tako video da li posle toga ostaje bilo šta u njegovim uverenjima, što je potpuno nesumnjivo.

Sumnja je, u stvari, faktor odstranivanja i čišćenja svih nejasnih, mutnih i haotičnih postavki u našoj svesti. Treba izbegavati svako predubedenje, svako pre nagljivanje i neprovereno donošenje suda, a prihvatati samo ono što naš razum smatra jasnim i razgovetnim, takvim da nema više nikakvih povoda da u to posumnjamo.

Metodska sumnja predstavlja osnovnu polaznu tačku u istraživanju. Ona ima za osnov kritičko -skeptičko prilaženje svemu što se proučava i razmatra i konstitutivni je momenat Dekartove metode. Osnovni: je metodski instrument spoznaje i kreće se od apsolutne negacije do postavljanja osnovnih pozitivnih istina, kojima će Dekart sagraditi čitav svoj sistem. Ona je svakako neodvojivi deo i sastavni element svake kritičke misli. Treba sve srušiti kako bi se počelo potpuno iznova i stvorila takva naučna metoda, pomoću koje će se pronaći i spoznati istine, tako evidentne, da u njih više nećemo moći sumnjati.

Sumnja koju Dekart preporučuje i primenjuje je opšteg karaktera, jer se primenjuje univerzalno na sve ovo što se može sumnjati, to jest, na svaki osnov u čiju istinitost može da se sumnja. Ona je metodskog karaktera jer se i neprimenjuje radi samog sumnjanja. Njom se postiže izvesnost u razlikovanju istine od laži, izvesnog od verovatnog, nesumnjivog od sumnjivog. Takođe je i privremenog karaktera i to ne samo zato što predstavlja preliminarni stadijum u postizanju

izvesnosti, već zato što Dekart nije smatrao nužnim da iskaze u koje je predhodno verovao zameni novim, jer se često dešavalo da su jedan ili više iskaza, koja su ranije predstavljala mnjenja, to jest, bila su prihvaćena, recimo, na osnovu autoriteta ranijih pisaca ili učitelja, bili suštinski izvesni na čisto racionalnim osnovama.

Dekart je smatrao da sumnje imaju teorijski karakter, ali i to, da se njom nikako ne bismo trebali voditi u životu, jer u njemu se često dešava da smo primorani da sledimo mišljenja koja su samo verovatna.

DEKARTOVA METODA PRAVILNOG UPRAVLJANJA UMOM

Svoje učenje o metodi dekart je izložio u svojim delima, prekična i jasna pravila rukovođenja duhom u istraživanju istine „Rasprava o metodi pravilnog upravljanja umom i traženje istine u naukama“. Metodu čine niz izvesnih i lakih pravila koja treba da nam obezbede izvesnost i istinitost bez uzaludnog trošenja duhovnog napora. Dekart smatra da nije dovoljno imati samo dobar duh, već da je glavno dobro ga primetiti.

Praktična i jasna pravila rukovođenja duhom u istraživanju istine

„Praktična i jasna pravila rukovođenja duhom u istraživanju istine“ je Dekartovo prvo delo, napisano 1626. , a objavljeno posthumno 1667. godine. Ono predstavlja proučavanje Dekartove filozofije i nauke uopšte, a spoznajne teorije posebno, i od odlučne su važnosti , jer samo zato što se u njemu Bog uopšte ne pojavljuje za razliku od njegovog drugog dela „rasprava o metodi pravilnog upravljanja umom i traženje istine u naukama“, već i zato što je tu razmatranju svoje osnovne spoznajno teoretske problematike i izvanredno jasnom izlaganju svoje metode prišao naučno i slobodno. U ovom delu njegova metoda sastavljena je od 21 pravila.

Pravilo 1.

„Proučavanjima treba da je cilj pružanje duhu takvog rukovodstva koje će ga voditi donošenju solidnih i istinitih sudova o svemu što se događa.“¹

U prvom pravilu rukovođenje duhom u istraživanju istine Dekart ističe da se za istraživačne istine ne treba ograničiti na neku posebnu nauku jer su sve one međusobno povezane i uzajemano zavisne, već treba ječati prirodnu svetlost uma kako bi naš razum u svim pojedinačnim slučajevima života volji ukazao na ono što treba odabrati.

Ljudi imaju naviku da kada zapaze izvesnu sličnost između dve stvari odmah sude i o onome o čemu se one razlikuju, primenjujući na obe ono što je samo za jednu istinito. Poredeći nauke, koje se cele sastoje iz misaonog znanja, sa veštinama koje zahtevaju izvesnu telesnu vičnost, i u kojima je najbolji majstor uglavnom onaj koji se posvećuje samo jednoj veštini, oni analogno zaključuju da i pri istraživanju istine kod nauka treba sticati svaku oblast posebno, a sve druge ostavljati po strani. U tome se nesumnjivo varaju, jer sve nauke čine ljudsku mudrost koja ostaje uvek jedna i ista, nezavisna od toga koliko su različiti predmeti na koje se ona primenjuje, pa saznanje jedne istine ne odvraća od saznanja druge, kao što je slučaj sa praktikovanjem veština. Naprotiv, ono nam kod ovog drugog saznanja pomaže.

Ovo pravilo nije bezrazložno stavljeno ispred svih drugih Jer nas ništa više ne zavodi da skrenemo sa pravog puta istraživanja istine od toga da usmeravamo svoja proučavanja , ne ka ovom opštom cilju, već ka izvesnim posebnim ciljevima.

(1)

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI

---

¹ Rene Dekart, „Rasprava o metodi“, „Estetika“, Valjevo- Beograd, 1990.

NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.MATURSKI.NET)

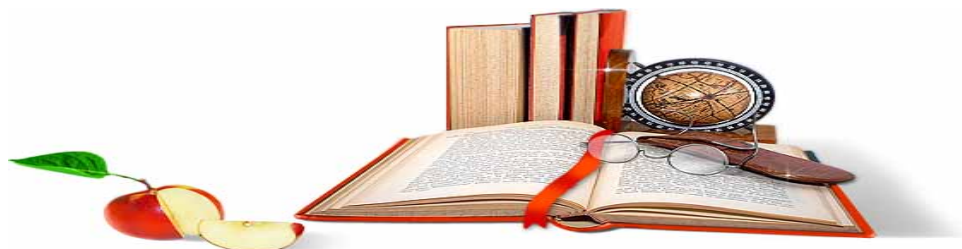
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MAGISTARSKI.COM

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA

NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA maturskiradovi.net@gmail.com

(2)

(3)